

ЎЗБЕКИСТОН — 2030" СТРАТЕГИЯСИ

МИНТАКА ЧАРМ САНОАТ ХАБИ

Кўшилган қиймат занжири соҳани ушбу мақомга олиб чиқмоқда

Авазбек ХУДОЙҚУЛОВ,
"Янги Ўзбекистон" муҳобири

Бошланиши 1-бетда

Бошка томондан эса улардан кўп бўлса кўпки, кам бўлмаган даражада ривожлаётган соҳалар ҳам бор, факат бизга тъасири билосатлиги учун ётибор киммаймиз. Чарм-пойабзал ва мўйначилик саноати ана шундай тармоклардан бири. Жумладан, кейнги йилларда соҳани ривожлантириша қаратилаетган алоҳида ётибор натижасида ишлаб чиқариш занжирининг узвийлиги тавминланди. Бу борада "Хомашёдан тайёр маҳсулотча" тамиёли асосида терни қайта ишлашдан тортиб, ундан кўшилган қийматли, ракобатбардош ва экспортбон тайёр маҳсулотлар олишгача бўлган барча босқичларни камрада олучви яхит тизим яраттиди.

— Илгари фойдаланилмаган имкониятлар кенглиги борасида чарм-пойабзал ва мўйначилик саноати етакчилардан бири эди, — дейди "Ўзчармсаноат" ушумаси раиси Фарҳиддин Бобеев. — Чунки кишопкларда яшовчи адамларимиз ўз хонандонида ўнлаб чора бокарди, яъни чарм-пойабзал саноати учун зарур хомашё топиши мумкин эди. Лекин хомашёни қайта ишлаш йўлга кўйилмагани туфайли, масалан, пойвазланинг асосий кисмни катта маблаб эвазига импорт қиладик. Бугун бу холат тамоман акси: хомашё импорт қилиб, тайёр маҳсулот экспорт қилилгиз. Соҳа ривожида давлат томонидан кўллаб-куватлашдан тортиб, халқаро сифат сертификатларига эга булиш, янги бозорга йўл олишига қаратилган Президентимизнинг қарорлари, нормативи жуддатларни кўсаладиган индивидуални мумхин ахамиятни кабоб килинганини оширишни таҳдиди.

Буғунги кунда мазкур хужжатлар ижори доирасида чарм-пойабзал ва мўйначилиқда хомашё ресурсларидан самарали фойдаланиш, сифат кўрсатичларни ошириш, қичик саноат зоналарини ташкил қилиш, ташки бозорлардаги тарбиботни қучайтириш ва кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш бўйича ишлаб фаол давом этишилди.

Буғун Узбекистон чарм саноати Марказий Осиёда энг кўп ишлаб чиқариш кувватига эга мамлакат, энг ёрик экспортёраватида яратиб берилган. Колаверса, белгиланган мэрралар босқичма-босқич забт этилаётгани хам юкоридаги максадни амалга ошириш учун умумий салоҳига мавжудлигини ёрганинг англаиди.

Дарҳакат, чарм-пойабзал ва мўйначилик соҳасини бошқариши тизимишининг самарадорлигини ошириш, хомашёни қайта ишлашни кўнгурлаштириш, илгор технологияларни жорий этиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар турини диверсификациялаш ва экспорт қилинадиган товарларни қенгайтириш асосида уларнинг жаддат ривожланиси учун зарур шарт-шароит юраттиши максадида 2018 йил 3 майда давлатимиз раҳбарининг "Чарм-пойабзал ва мўйначилик соҳаларни ривожлантириш ва экспорт салоҳигини оширишни янада рағбатлантириш чора-тадбирлари түргисида"га қарор қабул килинди. Унга мувоффик, "Ўзбекчармпойабзали" ушумаси "Ўзчармсаноат" ушумаси этиб қайта ташкил килинди.

Дарҳакат, чарм-пойабзал ва мўйначилик соҳасини бошқариши тизимишининг самарадорлигини ошириш, хомашёни қайта ишлашни кўнгурлаштириш, илгор технологияларни жорий этиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар турини диверсификациялаш ва экспорт қилинадиган товарларни түргисида"га қарор қабул килинди. Унга мувоффик, "Ўзбекчармпойабзали" ушумаси "Ўзчармсаноат" ушумаси этиб қайта ташкил килинди.

— 2022 йил 26 февралдаги "Чарм-пойабзал ва мўйначилик соҳаларида тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришни кўллаб-куватлашга доир ўзиминча чора-тадбирлар түргисида"га қарор билан эса, тери хомашёни қайта ишлаш асосида ундан юкори кўшилган қийматли тайёр чарм-пойабзал ва экспорт қилинадиган жаддатни тайёрлаштиришни жорий этиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни экспортни 2,8 барабар кўлайтириш вазифаси беш гондиган.

Президентимизнинг жорий ийл августи тадбиркорлар билан ўтказган нағбатдаги очик мулокоти доирасида белгиланган устувор ва-зифалар икросини тъянмлаш, шунингдек, чарм-пойабзал ва мўйначилик соҳасини янада ривожлантириш, импорт ўрнини босуви, экспортга мўлжалланган юкори кўшилган қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқаришини рағбатлантириш максадида нағбатдаги мумхин хужжат кабул қилинди. Президентимизнинг 2023 йил 11 октябрдаги "Чарм-пойабзал ва

гик тоза материаллардан фойдаланиш негизида ўзлаштирилди.

Масалан, Қоракалпогистонда фойлият яртиётган "Orient Technology", Сирдарё вилоятидаги "Peng Sheng Charm", Сурхондарёдаги "Top Quality Brand" ва Тошкент вилоятидаги "Angren Charm Invest" корхоналари Италия хамда Германиянинг замонавий технологияларига асосланган асбоб-ускуналар билан жихозланган. Шунингдек, Фарғона вилоятидаги иш жарабаи тўлиқ автоматлаштирилган "Vodiy Shoes", Андикон вилоятидаги "Ravon taraqqiyot orzusi" кўлтармокли корхоналарни ҳам ана шундай ишлаб чиқариш қувватлари каторига киришт мумкин.

Утган вақт мобайнинда соҳани ривожлантириши ўзасидан олиб борилган сайди-харакатлар самараси уларо, мамлакатимизда пойбазалга эҳтиёжин катта кисмини коплаш имконияти яраттиди. Жумладан, бугунги кунда эркаклар пойбазали бўйича эҳтиёж 92 фоиз, аёллар ва болалар пойбазали бўйича эса 60-75 фоиз ўзимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар хисобидан копланяти. Эҳтиёблиси, бу борадаги ички талабни тўлиқ коплаш, шу билан бир каторда, экспорт имкониятини кенгайтириш чора-тадбирларни кўриматиди.

Буғунги кунда мазкур хужжатлар ижори доирасида чарм-пойабзал ва мўйначилиқда хомашё ресурсларидан самарали фойдаланиш, сифат кўрсатичларни ошириш, қичик саноат зоналарини ташкил қилиш, ташки бозорлардаги тарбиботни қучайтириш ва кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш бўйича ишлаб фаол давом этишилди.

— Мамлакатимиз Марказий Осиёда етакчиликни эгаллаб турганни ҳолда, якин келажакда дунёнинг чарм-пойабзал соҳа ривожланган 10 та давлати каторига кириши бўйича амалий ишлар олиб борилмоқда, — дейди Узома радио. — Нега деганда, бунга ёришиш учун пойдевор сифатида барча шарт-шароитни яратиб берилган. Колаверса, белгиланган мэрралар босқичма-босқич забт этилаётгани хам юкоридаги максадни амалга ошириш учун умумий салоҳига мавжудлигини ёрганинг англаиди.

Шунингдек, кластер кесимидаги таҳлил киладиган бўлсақ, инвестиция хажми йилдан-йилга ошириш бўйича ҳаммада, жумладан, 291 миллион доллар тўғридан-тўғри хорижий инвестиция ўзлаштирилди. 70 мингдан ортик янги иш ўрни яраттиди.

Агар ушбу йўналашлаги ракамларни йилларни кесимидаги таҳлил киладиган бўлсақ, инвестиция хажми йилдан-йилга ошириш бўйича ҳаммада, жумладан, 291 миллион доллар тўғридан-тўғри хорижий инвестиция ўзлаштирилган бўлса, бу кўрсаткин 2022 йилга якунига келиб, 296,6 миллион долларга ети. Бошқача айтганда, 2017 йилга нисбатан 16 баробар кўп инвестиция жалб этилди. Шундан 71,3 миллион долларни тўғридан-тўғри хорижий инвестиция эканинг эзлии ишбайлонларнинг юртимиз

риш хисобига соҳада 800 та лойиҳа доирасида умумий қиймати 930 миллион долгарлик инвестиция, жумладан, 291 миллион доллар тўғридан-тўғри хорижий инвестиция ўзлаштирилди. 70 мингдан ортик янги иш ўрни яраттиди.

Агар ушбу йўналашлаги ракамларни йилларни кесимидаги таҳлил киладиган бўлсақ, инвестиция хажми йилдан-йилга ошириш бўйича ҳаммада, жумладан, 291 миллион доллар тўғридан-тўғри хорижий инвестиция ўзлаштирилган бўлса, бу кўрсаткин 2022 йилга якунига келиб, 296,6 миллион долларга ети. Бошқача айтганда, 2017 йилга нисбатан 16 баробар кўп инвестиция жалб этилди. Шундан 71,3 миллион долларни тўғридан-тўғри хорижий инвестиция эканинг эзлии ишбайлонларнинг юртимиз

экспорт бозорларини ўзлаштириш хамда 20 хил турдаги янги маҳсулотни ташки бозорларга йўналтириш вазифаси белгилап олинган.

Европа бозорига кенгрок кириб бориш максадида энг ёрик стандартлар ва сертификатлаш ташкилотлари Англиянинг "Чарм ишиш гурухи" (LWG) ва "Баркарор теричиликни ривожлантириш ташкилоти" (SLF) билан ҳамкорликни йўлга кўйиш оркали маҳаллий корхоналар экспорт географиясини кенгайтириш бўйича ҳам амалий чоралар кўримкоқда. Кези келгандаги таъкидлаш уринлики, жорий йил "Ўзчармсаноат" ушумаси SLF ва LWG сертификатлаш ташкилотлари аъзолигига кабул қилинди ва бунга соҳа корхоналарни ҳам амалий чоралар кўримкоқда.

Бу, ўз нағбатда, ушумаси аъзоло корхоналарнинг нағбати Европа, балки дунёнинг исталган нуктасида эркин савони амалга ошириши имкон яратади. Шунингдек, ўзбек махсулотларни аъзолига кабул қилинди.

— Жорий йил 18-20 октябр кунлари юртимизда ўтказилган "UzCharmExpo-Eurasia — 2023" 15-халқаро кўргазмаси дойрасида "Глобал брендлари билан ҳамкорликни ҳам амалий чоралар кўримкоқда. Кези келгандаги таъкидлаш уринлики, жорий йил "Ўзчармсаноат" ушумаси SLF ва LWG сертификатлаш ташкилотлари аъзолигига кабул қилинди.

Хомашёдан тайёр маҳсулотгача

Ўзбекистон терида чарм, желатин, протеин ва башка маҳсулотларни чукур кириш бўйича ҳам амалий чоралар кўримкоқда. Мамлакатимиз Марказий Осиёда тайёр маҳсулотгача саноати сунғи 6 йилда минтакамиз МДҲда етакчиликни ўзлаштиришга кабул килинди. Тадбирда АҚШ, Италия, Германия, Туркия, Хитой, Россия ва башка давлатларнинг маҳсулотни сертификатлаш бўйича нуфузли ҳалқаро ташкилотлари, ҳалқаро кўргазмаси аъзолига кабул килинди.

Шунингдек, кластер усулида лойиҳаларни амалга ошириш бўйича ҳам тизими ишлар ошириш йўлга кўйилди. Буғунги кунда соҳа бўйича терида кириш бўйича ташкил киришга иштисослашган 10 дан ортик кластер корхоналари мавжуд. Жумладан, "Peng Sheng Charm", "Orient Technology", "Premium Leather", "Angren Charm Invest", "Hamkor Nur Savdo", "Nafis Charm", "Ravon taraqqiyot orzusi" каби корхоналарда ишлаб чиқарилганинг тўлиқ занжирни шакллантирилган. 2023 йилда яна 5 та янги кластер ташкил этишига режалаштирилган. Тармоқда кластер пойхайланарни амалга оширишдан амалга ошириш маҳсулотларни чукур киришга иштисослашган 10 дан ортик кластер корхоналари мавжуд. Жумладан, "Peng Sheng Charm", "Orient Technology", "Premium Leather", "Angren Charm Invest", "Hamkor Nur Savdo", "Nafis Charm", "Ravon taraqqiyot orzusi" каби корхоналарда ишлаб чиқарилганинг тўлиқ занжирни шакллантирилган. 2023 йилда яна 5 та янги кластер ташкил этишига режалаштирилган. Тармоқда кластер пойхайланарни амалга оширишдан амалга ошириш маҳсулотларни чукур киришга иштисослашган 10 дан ортик кластер корхоналари мавжуд. Жумладан, "Peng Sheng Charm", "Orient Technology", "Premium Leather", "Angren Charm Invest", "Hamkor Nur Savdo", "Nafis Charm", "Ravon taraqqiyot orzusi" каби корхоналарда ишлаб чиқарилганинг тўлиқ занжирни шакллантирилган. 2023 йилда яна 5 та янги кластер ташкил этишига режалаштирилган. Тармоқда кластер пойхайланарни амалга оширишдан амалга ошириш маҳсулотларни чукур киришга иштисослашган 10 дан ортик кластер корхоналари мавжуд. Жумладан, "Peng Sheng Charm", "Orient Technology", "Premium Leather", "Angren Charm Invest", "Hamkor Nur Savdo", "Nafis Charm", "Ravon taraqqiyot orzusi" каби корхоналарда ишлаб чиқарилганинг тўлиқ занжирни шакллантирилган. 2023 йилда яна 5 та янги кластер ташкил этишига режалаштирилган. Тармоқда кластер пойхайланарни амалга оширишдан амалга ошириш маҳсулотларни чукур киришга иштисослашган 10 дан ортик кластер корхоналари мавжуд. Жумладан, "Peng Sheng Charm", "Orient Technology", "Premium Leather", "Angren Charm Invest", "Hamkor Nur Savdo", "Nafis Charm", "Ravon taraqqiyot orzusi" каби корхоналарда ишлаб чиқарилганинг тўлиқ занжирни шакллантирилган. 2023 йилда яна 5 та янги кластер ташкил этишига режалаштирилган. Тармоқда кластер пойхайланарни амалга оширишдан амалга ошириш маҳсулотларни чукур киришга иштисослашган 10 дан ортик кластер корхоналари мавжуд. Жумладан, "Peng Sheng Charm", "Orient Technology", "Premium Leather", "Angren Charm Invest", "Hamkor Nur Savdo", "Nafis Charm", "Ravon taraqqiyot orzusi" каби корхоналарда ишлаб чиқарилганинг тўлиқ занжирни шакллантирилган. 2023 йилда яна 5 та янги кластер ташкил этишига режалаштирилган. Тармоқда кластер пойхайланарни амалга оширишдан амалга ошириш маҳсулотларни чукур киришга иштисослашган 10 дан ортик кластер корхоналари мавжуд. Жумладан, "Peng Sheng Charm", "Orient Technology", "Premium Leather", "Angren Charm Invest", "Hamkor Nur Savdo", "Nafis Charm", "Ravon taraqqiyot orzusi" каби корхоналарда ишлаб чиқарилганинг тўлиқ занжирни шакллантирилган. 2023 йилда яна 5 та янги кластер ташкил этишига режалаштирилган. Тармоқда кластер пойхайланарни амалга оширишдан амалга ошириш маҳсулотларни чукур киришга иштисослашган 10 дан ортик кластер корхоналари мавжуд. Жумладан, "Peng Sheng Charm", "Orient Technology", "Premium Leather", "Angren Charm Invest", "Hamkor Nur Savdo", "Nafis Charm", "Ravon taraqqiyot orzusi" каби корхоналарда ишлаб чиқарилганинг тўлиқ занжирни шакллантирилган. 2023 йилда яна

САНЬАТ ФИДОЙИЛАРИ

ҚОРАҚАЛПОҚ ТЕАТРИНИНГ СЕВИМЛИ ОФАСИ

Қоракалпогистонлик режиссёр Нажиматдин Ансатбоев шу йил “Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббайси” фахрий увонин билан тақдирланди. Нажиматдин оға “театр”, “актёр” сўзларини доимо мұқаддас тушунча сифатида хис этадиган санъаткор.

1943 йили Қоракалпогистоннинг Кейгалисида туғилган Нажиматдин Ансатбоев 1966 йилда Тошкент театр ва расомлик санъатни институтининг мусикали драма ва комедия театри актёри бўлими минни тутаган. Миллӣ театрда стажировка ўтган.

У режиссёрга фраолияти давомида қоракалпок драматургияси билан чекланиб қолмай, ўзбек, қозок ва бошقا халқлар ижодига ҳам мурожаат этди.

Режиссёр мехнат фраолиятига 1960 йилда Қоракалпок давлат мусикали драма ва комедия театрида актёргикдан бошлаган. Уни театрга ёшлидига орзулари етаклаб келган эди. У ўкуучилек пайтларида ёки ҳаваскорлик тўғрагига қатнаган, мактаб ва овал тадбирларида доира ўйлигида кўшик айтib, эътибор қозонган. “Нукус баҳори” фестивалида профессионал ва ҳаваскор санъаткорлар каторига мактаб тўғрагига катнашчилари орасида фахрли уринни ёгаллаб, кўл соати билан мукофотларнинг оға яхши эслайди.

Ота-онаси Нажиматдиннинг “артист” эмас, овлу учун якинрав, тушунчарироқ касб эгаси бўлишини хоҳлаган. Ёш йигит Нукуса келиб, ҳужжатларини педагогика институтига топширган бўлса ҳам қалбидаги оразу бошча фикрларга йўл бермай, уни фақат театр сари ундар эди. Интилишини сезиб қолган ўзбекистон халқ артисти, устоз санъаткор Йўлдош Мамутов Нажиматдинни театрга ишга олиши тақтиф этди ва кичик ролларни берга бошлади. У ташки кўринишни, овози, меҳнатсеварлиги, овлу одамларига хос покизи қалб эгаси Нажиматдинни “театр учун яралган” деб ишонади. Шунинг учун унга беминнат ёрдам берган устоз

шогирдининг Тошкентда ўкиш ниятини ҳам кўллаб-куватлаб, оқ йўл тилаган.

Тошкент театр ва рассомлик санъати институтидаги таҳсил оғлан даври Нажиматдин Ансатбоев учун профессионал касб пойдеворини куриш йиллари бўлди. Актёрги маҳорати сирларини сабик иттифоқ миқёсida эътибори мутахассислар М.Рубинштейн, С.Гутманович, саҳна нутки соҳасининг буюк наимоянда Назира Алиевадан олади. Мустажам билим унинг нафакат Қоракалпогистон театрида, балки ўзбек театри санъатидаги ёнг салоҳияти южодкорлардан бирига айланисига хизмат килди. Ёш актёр тез фурсатларда турил жанрларга мансуб асарларда қатор ажойиб ролларни маҳорат билан ижро эта бошлади.

Нажиматдин оға ҳаммасларни фаолиятининг профессионал жиҳатлари театрнинг сермазмун репертуарида —

XX асрнинг 70-йилларидан намоён бўла бошлади. Унинг ҳар бир янги роли бўнга борлигининг қамрап оладиган ижодий имтиҳон даражасида бўлиб, актёрги қобилият, бўлимни, изланишларни кўзланган максад сари йўнгалирлари. Оға ҳар бир образ устида ишлагандага кийин йўлардан борадиган, ўз олдига мурakkab ижодий вазифаларни кўзла, уларни ҳал этишдан завқланадиган санъаткор бўлди.

Қоракалпок театри санъасида М.Шамхаловининг “Кайона” комедисида Аёз, И.Махсумовнинг “Навоий Астрободда” спектаклида Алишер Навоий, У.Шекспирнинг “Отелло”сида Кассио, С.Хуҗиёзовнинг “Маманбай”ида Маман, Ч.Айтматовнинг “Момо” ер спектаклида Майсалбек, И.Юсуповнинг “Умрек лаки”сида Хон, Т.Сейтжоновнинг “Абу Райхон Беруний” драмасида Мамъуншох, Ж.Аймурзаевнинг “Бердак” спек-

таклида Бердак каби роллари ўтган асрнинг 60-70-йилларидаги яратган образлар гулдастасидир. У мусикали драма ва драматик спектакллар, трагедия ва комедия жанрларда бирдек образлар яратиб, кенг киррали актёр эканини исботлаб келди.

Нажиматдин Ансатбоевнинг режиссурасида ўзига хос мағкурайи ва маънавий хусусият, театр санъасида

бутун дунёни акс эттирадиган макон, чегарабойлас кенглик бор. Қоракалпок театри санъасида Кенгесбой Раҳмонов, Тиловберген Жумамуратов, Тажетдин Сейтиковон, Қўйнобой Матмуратов, Саййабой Ҳумагулов, Ӯзбайбод Абдураҳмонов асарлари билан бирга ўзбек драматург ёзувчилари Абдулла Қаҳҳор, Улмас Умарбеков, Сайд Аҳмад, Абдулла Орипов, қардош драматурглар спектаклини биринчи ўринни эгаллади.

“Соҳибиён” (Абдулла Орипов),

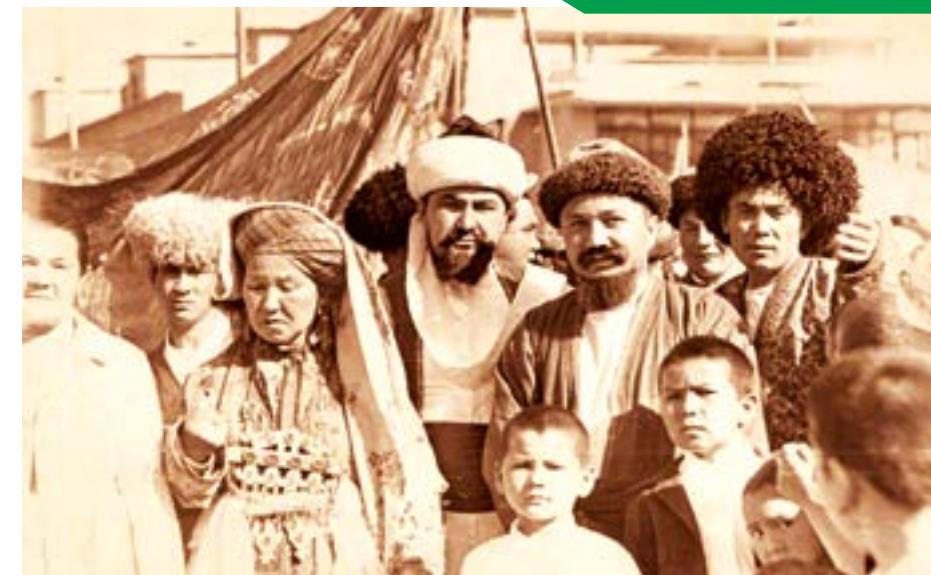
“Адопатра хўннат” (Бердак), “Алномиш” (Нажим Довқораев) спектакларини,

“Ахинеён” (Нажиматдин Мухаммаддинов) операсини тарихий, миллӣ қадрятларимизни курсатадиган саҳна асарлари дейиш мумкин. Режиссёрнинг тарихий ва замонавий мавзуларда саҳналаштирилган асарлари ҳам мутаҳислар томонидан юксас бахоланди.

Нажиматдин оға Ансатбоев нафакат яхши режиссёр ва актёр, балки яхши раҳбар ҳам бўлди. 2002-2012 йиллар давомида Бердак номидаги Қоракалпок давлат мусика театрига бош бўлиб, бу соҳада ҳам катта таҳрибага эгаллаганномаёт этиди. Ўта тиришоқ, ишлага масъулнинг инсон сифатида, “Қоракалпогистон Республикасида хизмат кўрсатсан артист”, “Ўзбекистон халқ артисти” унвонлари, Бердак номидаги давлат мукофоти, “Мехнат шуҳрати” ва “Эл-юрт хурмати” орденлари билан тақдирланди. 80 ёшли қаршилаган Нажиматдин оға энди “Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббайси” фахрий увонига муносаб тарафда бор таҳриба ва маҳоратни ёш авлодга етказишига ҳаракат қўялти.

Нажиматдин оға Ансатбоев нафакат яхши режиссёр ва актёр, балки яхши раҳбар ҳам бўлди. 2002-2012 йиллар давомида Бердак номидаги Қоракалпок давлат мусика театрига бош бўлиб, бу соҳада ҳам катта таҳрибага эгаллаганномаёт этиди. Ўта тиришоқ, ишлага масъулнинг инсон сифатида, “Қоракалпогистон Республикасида хизмат кўрсатсан артист”, “Ўзбекистон халқ артисти” унвонлари, Бердак номидаги давлат мукофоти, “Мехнат шуҳрати” ва “Эл-юрт хурмати” орденлари билан тақдирланди. 80 ёшли қаршилаган Нажиматдин оға энди “Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббайси” фахрий увонига муносаб тарафда бор таҳриба ва маҳоратни ёш авлодга етказишига ҳаракат қўялти.

Минажатдин ҚУТЛИМУРАТОВ, “Янги Ўзбекистон” мухбири

Б.Жакеев, Мустай Карим, Б.Кулиничакова, М.Яхъев, А.Абдулин, А.Цагарели каби-ларини асарлари муносаб ўрин топди.

Нажиматдин оға саҳналаштирилган “Сўймаганга сўйкама”, “Тикланган түғ”, “Мени судлангар”, “Яраланган қораклар”, “Ўғрини қароқчи урди”, “Еттичини папам”, “Ўқарлар”, “Ой тутилган тунда”, “Алномиш” каби спектакллар театр тарихида мухим роль ўйнайди.

1978 йил. Қоракалпок давлат ёш томошабинлар театри илк мавсумини Нажиматдин оға спектаклини Кенесбой Раҳмоновнинг “Кечиккан баҳор” драмаси билан очади. Режиссёр сифатида ўзлар театрида ҳам томошабинларга манзур бўладиган “Ялангоч қирол”, “Ўқинч”, “Ўйиндан оймоқ” сингари спектаклларни саҳналаштириди.

ХУНАРДАН РИЗҚ УНАР

ҲОЗИРГИДЕК ИМКОНИЯТЛАР АВВАЛ БЎЛМАГАН

Совуқ кунлар келди. Мутахассислар совуқда бошланган юрилса, соч илдизидаги қон томирлари кескин торайши, кон айланиси ҳам сезизларни даражада пасайшии ҳакида огоҳлантириди. Соч тўклиши, қазоқ каби ортиқча ташвишларни ортириб олмаслиг учун ҳарорат +5 даражадан бошлаб, албатта, бош кийим юриши тавсия этилди.

Болаларга эса +10 даражада ҳам бош кийим кийдириши мақсадга мувофиқ экан. Энг юпқа саналган шапка ёки рўмал ҳам бошимизни ҳар ҳолда совуқдан ҳимоя қилишга ярашини назарда тутсак, жундан тўқилган бош кийимларнинг бўлгадаги хизматига изоҳ ҳам колмайди.

Эчкининг нафақат сути шифобахш...

Она сугита яқин бўлган эчки сути, ундан тайёрланадиган курут таркибидаги аминокислоталари билан ҳам мутаҳисларидар. Олимларнинг хуласасига кўра, эчки жуни ўзига хос хусусияти билан фарқланади.

Бундай махсулотдан тўқилган кийимлар инсон танасини совуқдан асралашдан ташқарни баҳандаги оғрикни колдириша ёрдам берши ҳакида ёшитганимизис?

“Сизларда жун рўмол уралмайди-ку!”

Эчки жунидан тўқилган махсулоти билан эл оғизга тушган фарғоналик усту хунарманд Мансур ака Ҳамидов кўллаб кўргазмаларда иштирок этган, махсулотлари кирка ҳам ҳароратга даглата.

Ҳамидов таркибидаги кийимларнинг ўзига хос мутаҳисларни саналганни таҳдиди.

Хозир Саудия Арабистонидек иссиқ мамлакати ҳалқи ҳам ҳароратни оиласи тўқимётган жун рўмоплардан сотиглаётган, ҳунармандларга ҳам кирким маҳалини жуни азон, ва танлаш олиш имконияти кен. Мансур ақанинг айтишича, бахорда 200 минг сўмдан олинган жунлар хозир 350 минг сўмгача ошиб кетган.

— Бу бизнинг ютуғимиз, — дейди 63 ёшини коралаб кўйган ҳаҳрамонимиз. — Мана шундай эътирофлардан куч олиб, эндилинига кетасидан кетасидан ташкиари, гилем, чойшаб тўкишини ҳам режалаштирипмиз.

Қизил қалампирнинг кудрати

Эчки жуни, асосан, бахорда қирқиб олини. Ҳудди мева-сабзавот пайкаш бошида, бонигин ўзида кўтара нарҳа сотилганидек, ҳунармандларга ҳам кирким маҳалини жуни азон, ва танлаш олиш имконияти кен. Мансур ақанинг айтишича, бахорда 200 минг сўмдан олинган жунлар хозир 350 минг сўмгача ошиб кетган.

— Нархлар мавсумга қараб ўзариги туради, — дейди у. — Лекин қандай бўлмасин, биз ҳунаримиз ортидан ҳамиша жун сотиглаётган, ҳунармандларга ҳам кирким маҳалини жуни азон, ва танлаш олиш имконияти кен. Иларни миончилини булиши, янни ёнғир, корда кийилганида ранги чиқиб кетасигига учун чиқиб кетасига ўзига хос мутаҳисларни саналганини кўрсанг. Олимларни юнганида ҳам, кўш нурида ҳам сира ўймайди, деди. Шундан устозим “Рангларга кўшиб 1-2 дона қизил қалампир солиб мунис эмас, кўлларига кўллаб, юванинда ҳам, кўш нурида ҳам сира ўймайди”, деди. Шундан сўнг бўйларни қалампирсиз қайнатмайдиган бўлдик.

Бир кило жун ювилганидан кейин 650-700 грамм атрофидаги бўлиб қолади. Жуннинг таг кисмларини пойбазлаб, солиб кўйганини кўрдим. Нега қалампир соласиз, десам, “Сен нималар қушасан рангга?” деб ўзимга савол берди. Аччикотиши, симоб, туз кўшишимизни айтдим. Шундан устозим “Рангларга кўшиб 1-2 дона қизил қалампир солиб мунис эмас, кўлларига кўллаб, юванинда ҳам, кўш нурида ҳам сира ўймайди”, деди. Шундан сўнг бўйларни қалампирсиз қайнатмайдиган бўлдик.

Хозирчина 3 хил тўқиши ўйналишида иш олиб борляпмиз. Пайкўлар, асосан, сипчада тўқишила, шарф, муром, умуман, кўллаб бош кийимлар тўр ингизда тўқиляди. Уинчи йўйалиш — макраме усули. Сувенир, савобаб сумкача, ҳаменчалар шу сувада факат кўл билан бояглаш орқали тўқиляди. Бунинг ҳам ишқизоби, ҳароридан кўллаб олиб боялашни кўнглини ўйнайдиган.

— Одатда эчкининг жуни 1-2 кило сотилмайди, битта эчки қанча жун берса, шундоклигича ўраб тўқилган ҳолатда оламиш. — Жун ўрами орасидан унта толани тортиб курдим, майн, сифатли жун шунинг ўзида билинади. Ҳатто тирик эчки жуни билан тўқилган теридан олинган жуннинг фарқи борлигини аниқлашиб. Шунинг учун ишқизоби олича энг чироғи, юшок ва сифатли жун олиб ишлатишга ҳаракат қилимиз. Яхши жун топиш билангина иш битмайди. Ҳайон ҳиди келмаслиги учун ун маҳсус воситаларда ҳам ювиш керак.

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБОСИДА ҮКИШ УЧУН МАЗКУР QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

